

Krampusz.

1935 novemberében Győrött 'Hadüzenet a Krampusznak' címen mozgalmat indítottak¹⁾ és ebben arra kérték a magyar keresztény társadalmat, hogy Szent Miklós püspök napjával kapcsolatban ne tűrje és ne pártfogolja az egyre elhatalmasodó krampusz-kultuszt, s ne is emlegesse, még kevésbbé ajándékozza e napon az ördög képét gyermekeinek, hanem térjen vissza Szent Miklós püspök tiszteletére s tegye ismét a tiszta öröm, nem pedig az ijesztés árán szerzett boldogság ünnepévé december hatodikát.²⁾ A mozgalom indítóokát nem tudományos kutatások, hanem vallási és nevelési szempontok szolgáltatták, s talán éppen ez utóbbiak hangoztatásának tulajdonítható, hogy Budapesten s több nagyobb városban a múlt év adventjében alig akadtt kirakat, amelynek a sarkában Krampusz meghúzódzkodhatott volna. Így a győri mozgalom sikerrel járt, a keresztény közönség ismét Szent Miklós püspököt fogadta kegyébe, aki a Jézuska előhírnökeként körüljár, hogy a jó gyermekeket megjutalmazza, a csintalanokat pedig figyelmeztesse, hogy jók legyenek és ki ne érdemeljék a virgács-csal járó büntetést.³⁾

* * *

Szent Miklós, aki a negyedik században mint Myra (Lykia) püspöke szentség hírében halt meg, Kis-Ázsia népeinél már a VI. században nagy tiszteletnek örvendett.⁴⁾ Életereinyeit csakhamar a legenda is bearanyozta, ami által a Szent tisztelete még nagyobb s még bensőbb lett. S a keleti egyház nem fáradt bele a magasztalásba, sőt már igen korán hivatalosan is ἰσαγγελλος (angyalhoz hasonló), ἐπίγειος ἄγγελος (földi angyal), οὐράνιος ἄνθρωπος (meny-nyei, isteni ember) néven emlegette s hamarosan ὑπερ-ἄγιος

¹⁾ Kísérletet régebben is tettek erre. Főképen a győri karmeliták szorgalmazták a krampusz-tisztelet elleni küzdelmet.

²⁾ V. ö. Győri Katolikus Tudósító, 1935. évf. 7. sz.

³⁾ L. az 1935. év dec. 6. körüli napisajtót.

⁴⁾ V. ö. ANRICH GUSTAV, Hagios Nikolaos — Der heilige Nikolaos in der griechischen Kirche, 2. köt., 1913 és 1917.

'nagy szent'-nek is nevezte.¹⁾ Ezáltal, majd pedig az élenkebb bizanci és római érintkezések következtében is tisztelete a VIII. században már Itália földjén is gyökeret vert, s 1087-ben, amikor reliquiáit Bariba vitték, oly nagy arányokat öltött, hogy az Alpeseken is túlterjedt s egy-kettőre nemcsak Közép-, hanem Észak-Európát meghódította. A Szent tiszteletét legendái is követték, s ezek közül jelesül azok virágoztak Európában, amelyek jószívűségét, jótékonyágát és bőkezűségét magasztalták. Ez utóbbi erényéből kelt életre emléknapjának előestéjén (dec. 5.) az a szokás, hogy valaki Szent Miklósnak öltözött s ellátogatott gyermekes családokhoz, hogy ott a gyermekeket megjutalmazza.²⁾ De rossz pedagógia lett volna jó és rossz gyermeket egyaránt megjutalmazni, morális kárral is járhatott volna a jónak és a rossznak a meg nem különböztetése, mivel ez bűnrevelés lett volna. Ezért a Püspök esti körútján csak a jó gyermekeket jutalmazza, a rosszakat pedig „a középkori paedagogia latin nevű büntető eszköze(vel), a virgác(csal)“³⁾ megfenyegeti, sőt meg is bünteti. Azonban bármekkora legyen is az igazságszolgáltatás tekintélye, szent emberhez mégsem illő a virgáccsal való verés! Viszont az igazságból engedni nem szabad! Hogy tehát ennek is eleget tehessen Szent Miklós, a középkor a büntetés kiosztása céljából kísérőt adott melléje s ezt a mennyei szent mellé nem az iskolából, hanem onnan hívta, ahol vallása tanítása szerint a gonoszokat, a rosszakat büntetik, a pokolból.⁴⁾ Ezért ördögi alak a Szent kísérője, s ezért utal neve is — hol kézzelfoghatóan, hol leplezetten — pokoli származására.

* * *

¹⁾ V. Ö. MEISEN, KARL, Nikolauskult und Nikolausbrauch im Abendlande, 1931, 51. l.

²⁾ A legendákat ugyancsak MEISEN tette alapos tanulmány tárgyává (u. o., 296—307) és ugyanő világította meg legbővebben a Szent Miklós-nappal kapcsolatos népszokásokat is (u. o., 390—527).

³⁾ KATONA LAJOS, Irodalmi tanulmányai, 1912, 2, 320. l.

⁴⁾ Sokféleképpen magyarázzák e szokás keletkezését. Régebben arra gondoltak, hogy a germán mitológiából szakadt ki az ördög (démon) alakja. MEISEN ezt cáfolja s inkább a középkori misztériumjátékokban szereplő ördög alakjára, a középkor ördöghitére, stb. utal. Nem utolsó szempont a pedagógiai sem, amint azt WREDE St. Nikolaus cikkében is helyeslőleg olvashatjuk: „Hierbei (bei der Einkehr des Heiligen) handelt es sich um einen aus kirchlich-religiöser Pädagogik erwachsenen Brauch und Gegenstand.“ (Hwb. des dt. Aberglaubens, St. Nikolaus, 1093. l.)

MEISEN nagy Szent Miklós-tanulmányához kérdőívek kibocsátásával fogott s a visszaérkezett válaszlapok alapján megállapította, hogy a dec. hatodiki népszokásban szereplő fenyegető alaknak általában s legnagyobbbrészt „Ördög“ a neve, jóllehet sok más név is szolgál megnevezésére. Így jelzésére szolgál „*Düvel*, auch *Mann-Düvel* (= Teufel, Mann-Teufel) ... in einem groszen Teile der nördlichen Rheinprovinz...; daneben begegnen hier: *der Schwarze*, *der schwarze Mann*, *der schwarze Peter*, *schwarz Käspeschen* (= schwarzer Kaspar), *Pluto*, Namen, die ebenfalls den *Teufel* bezeichnen ... Innerhalb des belgisch-niederländischen Gebietes heiszt der Begleiter nach seinem schwarzen Aussehen in Belgisch-Flandern „*Le More*“, in den Niederlanden allgemein '*swarte Pitt*' oder '*Pietermann*'. Und wie in den westlichen Teilen, so führt der Begleiter auch im Süden und Südosten den Namen des Teufels. In Schwaben droht man den Kindern mit dem '*Klos*' und seinem Begleiter, dem '*Teufel*'. Weiter heiszt der Begleiter '*Cert*', d. i. Teufel, in den tschechischen Teilen Böhmens... (418 l.) '*De ohle Knecht*' (Mogk ezt Knecht Rubbert vagy Ruprechtre vonatkoztatja) ... (420 l.) *Beelzebub* heiszt der Begleiter des Nikolaus in einem groszen Teile der mittleren Rheinprovinz... Der Name '*Pelzebub*' ist dann auch aus Baden und Hohenzollern belegt. (422. l.) ... Auf die Teufelsgestalt, die der Begleiter verkörpern soll, weisen weiter auch mehr oder weniger noch die folgenden Namen hin: *Bartel*, *Paril*, auch *Spitzpartil* ... *Semper* (... Zemper und Zember ... 423. l.) ... *Hans Muff* ... *Stämpes*. *Dollochs* ... *Grampus* wird der mit dem gabenspenden Nikolaus erscheinende Knecht in Bayern und Österreich genannt.¹⁾ Je nach der Gegend begegnet der Name in verschiedener Lautgestalt: *Grampos* oder *Krampes* ... (424. l.)²⁾

WREDE Szent Miklós püspök emléknepjával kapcsolatban s MEISEN munkájának bírálataban azt mondja: „Die landschaftlich wechselnden Namen und Gestalten des schreckhaften Begleiters

¹⁾ MEISEN, u. o., 416—445. II.

²⁾ SCHMELLER (Bayerisches Wörterbuch, FROMMANN átdolgozásában 1872) *Grampus*, *Grampes*, LEXER (Kärntisches Wörterbuch, 1862) *Grampos* oder *Krampes*, SANDERS (Ergänzungswörterbuch der deutschen Sprache, 1885) *Krámpus* (-es), UNGER-KHULL (Steirischer Wortschatz, 1903) *Krampus*, s a modernebb lexikális művek is általában *Krampus* néven ismerik Szent Miklós kísérlőjét.

verdienten . . . eine erschöpfendere Erfassung und noch genauere Abgrenzung als bisher versucht worden ist.“¹⁾ E sorok, valamint VISKI KÁROLY e mondata „A Miklós-napi mikulásnak semmi hagyományos tárgyi alakja nincs (csupán a legnyugatibb határ-szélen kezd újabban láncos Miklós-ként jelentkezni“²⁾ kérdőívek kibocsátására készítették. A beérkezett válaszok³⁾ tényleg arra mutatnak, hogy a magyar nép december hatodikát általában alig ünnepli s ahol mégis megemlékezik róla, ott az intelligenciá s az iskola (főképen óvoda) révén jutott a Mikulás-nap birtokába.⁴⁾ A hazai németajkú nép és bármilyen nyelvű szomszédsága azonban ismeri Szent Miklós napját, de érdekes, hogy e helyeken ritkán a jóságos Püspök szokott a gyerekeknek megjelenni, hanem *Ördög, Miklós, Miklau, Niklá, Niglau, Nikklə, Mikolaus* és *Mikulás-bácsi* néven inkább a *Krampusz*, aki nem annyira ajándékot, mint inkább virgácsot, láncot és botot osztogat a vele találkozóknak.⁵⁾

Az eddigi tudományos kutatásokból és saját kérdőívünk vá-

1) Handwörterbuch des deutschen Aberglaubens, St. Nikolaus, 1097. l.

2) A Magyarság Néprajza 2, 407. l.

3) 97 válasz érkezett mai napig kezemhez. Ezek között Csonka-Magyarország majdnem valamennyi vármegyéje szerepel. A tiszta magyar községek közül a legtöbb nem ismeri Szent Miklós napját; amelyik ismeri, Mikulás-napról beszél s a láthatatlan vagy látható Mikulás-bácsitól vár és kap ajándékot. A látható Mikulás-bácsival legtöbbször együtt jár a Krampusz. A német községek Teufel stb. néven ismerik Szentünk kísérőjét és csak nagyritkán nevezik *Krampus* néven a láncos gyermekijesztgetőt. Érdekes, hogy Bogyoszlón (Sopron m.) a Mikulás-bácsi ördög, és még érdekesebb talán, hogy a borsodmegyei Kistályán (tisza magyar község!) angyal és teveháton járó *Kriszkindli* Mikulás püspök kísérője.

4) E helyeken, ha Szent Miklósnak (Mikulás, Mikulás-bácsi) van kísérője, akkor *Krampusz* a neve.

5) Ez a szerepsere sok vidéken tapasztalható. Ebből magyarázható a névcsere is. Érdekes, amit KATONA LAJOS (i. m., 316. l.); mond: „... a ficzkót minden kétséget kizáróan Krampusznak vallja egész felszerelése. És mégis mérget mernék rá venni, hogy Mikulásnak mondaná a legtöbb fővárosi gyermek, a mint a szeme elé kerülne. Viszont nem egyszer hallottam, hogy a tisztas, hófehér szakállú, teljes püspöki díszben álló Mikulásokat meg Krampuszoknak mondták az apróságok.“ Ma a Krampuszt sokan Mikulásnak mondják!

Érdekes ezzel kapcsolatban KATONA e megjegyzése még: „Pedig a jó Miklós püspök, a kit — nem is tudom, miért kell nekünk magyaroknak a tótos „Mikulás“ néven emlegetnünk — annyit mindenesetre megérdemelne, hogy ne tévesszék egészen össze a kíséretében járó . . . Krampusz-szal.“ (U. i.)

laszaiból valószínűnek látszik, hogy a nép ott, ahol a Krampusz nevet ismeri,¹⁾ csak másodsorban hívja az ördögi maszokban megjelenő Szent Miklós-napi 'Ijesztgető'-t e néven.²⁾ Ez a kétnevűség aztán arra mutat, hogy a nép e nevet csak később és másoktól tanulta el. De nemcsak ez, hanem még az is következik e megállapításból, hogy a nálunk is egyre terjedő *Krampusz* név, amely hozzánk minden bizonnyal Ausztriából származott,³⁾ nemcsak nálunk, hanem osztrák területen is újabb keletű és idegen is, mert a latin *-us* képző legalább is azt mondja, hogy a szóbanforgó név a német néphez is idegen, vagy mindenesetre felsőbb rétegből, illetőleg deákos környezetből jutott el.

* * *

Ha ezekután most már a Krampusz név eredete és jelentése iránt érdeklődünk, megszólaltatjuk előbb azokat a tudósokat, akik e kérdéssel már foglalkoztak. Így elsősorban SCHMELLERT hallgatjuk meg, aki híres szótárában ezeket mondja: „Der Grampus, Grampøs (östr.) Popanz, Poltergeist; (der krainerische Krampus; Kopitar.) CASTELLI, Wbch. 148. Vielleicht das corrumpierte Hieronymus.⁴⁾ SANDERS röviden csak ennyit mond: „Krämp-us (-es) m.: (östr.) 1. Wadenkrampf, Hügel, 95. 2. Knecht Ruprecht (s. d.) . . .“⁵⁾ SCHNELL Donin munkája alapján⁶⁾ a névről ezt írja: „Im Jahre 1112 soll der Benedictiner Abt Rupprecht von Cöln angefangen haben in der Christnacht die

1) Azt a népréteget, amely csak az iskola vagy az árusított ördögfigurák révén jutott a Krampusz fogalmához, itt nem vesszük figyelembe

2) GERAMB (Deutsches Brauchtum in Österreich, 1924, 103. l.) a Püspök kísérőiról ezeket mondja: „Allein im Volksglauben ist seine (St. Nikolaus) Gestalt mit alten heidnischen Götter- und Mythengestalten verwoben, die heute als Schimmelreiter, Bartl, . . . Klaubauf, Berchtl, Pudlmutter und Klaubauf den „heiligen Mann“ begleiten.“ S csak azután, amikor elmondta, hogy a falu és város ma lényegében egy gondolatot ünnepel december 6-án, írja: „St. Nikolaus im Bischofsgewand erscheint am Abend mit dem pelzigen, kettenrasselnden, gehörnten und rotzungigen „Krampus“ . . .“ Ebből is az következtethető, hogy a Krampusz alakja és neve csak később került a nép képzelet- és szókincsébe.

3) Luca a „Krampusz női mása és vele együtt idegen eredetű nálunk“. (Révai Nagy Lexikónja.)

4) SCHMELLER S. A., Bayerisches Wörterbuch, 1872².

5) SANDERS D., Ergänzungs-Wörterbuch der deutschen Sprache, 1885.

6) DONIN, LUDWIG, Leben und Thaten der Heiligen Gottes, 2, 51. l.

erste hl. Messe zu lesen, als mehrere Ortsbewohner beiderlei Geschlechtes auf dem nahe gelegenen Kirchhofe erschienen, da-selbst tanzten, weltliche Lieder sangen und allerlei Unfug trieben. Der Ermahnung des Abtes leisteten sie keine Folge, weshalb er sie verfluchte, ein ganzes Jahr lang ohne aufhören bei Tag und bei Nacht fortzutanzten. Erst nach einem Jahre sprach sie der Erzbischof von Cöln von dem Fluche los. In Folge des langen Tanzens sollen mehrere Männer und Frauen den *Wadenkrampf* bekommen haben und von diesem Krampf soll der in Wien übliche Ausdruck *Krampus* für den Knecht Rupprecht stammen.“¹⁾ Újabb etimologiai szótárak, lekszikonok s egyéb szótárak e szót általában nem fejtegetik,²⁾ csak MEISEN igyekszik fényt deríteni rá, amikor ezeket írja. „Etymologisch gehört das Wort wohl zu mhd. krammen = „mit den Klauen packen“, eine Bedeutung, die zu der Rolle als Teufelsfigur, die der Begleiter auch hier spielt, vorzüglich passt.“³⁾

SCHMELLER szómagyarázata téves.. A többi három fejtegetés, ha DONIN elbeszélése naivnak is látszik, alapján egymással összefügg, mert a kfn. *krammen*, továbbá kfn. *kramme* (*krampf*); egy közös germán **krampa*-tőre megy vissza, amellyel megint az angol *cramp*, ószász *kramp* és ófn., kfn. *krampf* is összefüggésben áll.⁴⁾ Sőt még az úfn. *krümm* is rokon ez alakokkal!⁵⁾ ⁶⁾

¹⁾ SCHNELL, EUGEN, Sanct Nicolaus der hl. Bischof und Kinderfreund, sein Fest und seine Gaben, 1883, 69. l. (Bonomi Jenő jegyzeteiből.)

²⁾ Erdemes talán felemlíteni, hogy Meyers Konversations Lexikonja: (1888) nem tesz róla említést, a WETZER-WELTE-féle Kirchenlexikon (1895) ismeri Krampust („ist wohl eine thatsächliche Verspottung des alten heidnischen Wodan.“ 4, 1437. l.), a Grosser Herder (1933) megemlíti („öst. Name für den Begleiter des hl-Nikolaus“), a Sprach-Brockhaus (1935) *Krampus* címszó alatt „Begleiter des heil. Nikolaus in der Gestalt eines Teufels“-nek mondja, DUDEN pedig az 1930-as kiadásban így ír: „*Krampus*, öst. St. Nikolaus“, az 1934-esben pedig már hozzáteszi: „*Knecht des Sankt Nikolaus*“.

³⁾ MEISEN i. m., 424. l.

⁴⁾ Der germ. Wurzel eignete die Bedeutung des „krampfhaft Zusammengezogenen, Gekrümmten“. (KLUGE, Etym. Wb., 1915⁸, 264. l.)

⁵⁾ KLUGE, Fr. Etymologisches Wörterbuch der deutschen Sprache, 1915⁸, 258. l. és 1934¹¹, 326. és 333. l. (krumm).

⁶⁾ HEINTZE-CASCORBINÁL (Die deutschen Familiennamen, 1925⁶, 213. l.) *Hieronymus* keresztnévnek egy származéka a *Grommes*, *Grummes*, *Krummes* név!

Érdekes azután, hogy ugyanebbe a szócsaládba tartozik a közép- vagy alnémetből a felnémetbe jött úfn. *Krampe* szó is, amely GRIMM¹⁾ és SCHMELLER,²⁾ valamint PAUL³⁾ és KLUGE⁴⁾ s minden újabb német szótár szerint⁵⁾ '*Haken*' vagy '*Klammer*', sőt '*Kralle*' jelentéssel is bír s magyarra '*horog*, *kampó* s *karom*' szóval fordítható. A bajor nyelvjárásterületen (jelesen osztrák területen s Nyugat-Magyarországon) pedig *krampen*, *krampm*, *kraumpm* alakban ismeretes a *Krampe* szó, s *mistkraumpm* alakban két nagy kampóval ellátott csákyyszerű eszközt jelent. De jelzik e szóval durvább beszédben a tehén körmét, a ló patáját is, míg a kutya s macska körmét a kicsinyített *kramp!* szóval *nevezik meg*. *De nemcsak az állatok*, hanem az ember körmét is így hívják, ha azok nagyságát vagy éktelen alakját akarják kifejezésre juttatni. Kedveskedésből a *kramp!* szót használják az emberi körmök jelzésére, s a szóból aztán a körmökkel való karmolást is *kramp!n*-nak mondják. Már GRIMM is említi szótárában, hogy BERTOLD teutsche theol.-nak 6 előszavában ezt mondja: „dieselben laszt deufel nimmer aus seinen krämpeln...“⁶⁾ nálunk⁷⁾ pedig tréfás megjegyzésként mondják csintalan gyerekre, ha valaki angyalnak mondja; „*jo an eigl, owa mit kramp!n*“, „igen, angyal, de *karmos* angyal“. A *krampe* szó karom-jelentésével függ össze a kfn. *krammen* szó „mit den Klauen packen“ s a nyugat-magyarországi *Kraumpm* csúfnév is, amellyel egyrészt esetlen, öreg vagy ügyetlenül járó állatot, másrészt formátlan, esetleg nagykezü, vagy pedig öreg embert is (*oldə kraumpm*) jelölnek. Ilyen résztjelölő szónak az egészre való jelentésátvitelével a felsőbb réteg, de az alsóbb is, a hite szerint éktelen, éles és nagy karmú ördögöt is *krampm*-nak, azaz „*Karmos*“-nak mondhatta volna. De nem *Kraumpm*/*Krampm* hanem *Krampus* a Szent Miklós nap-

1) GRIMM, J. u. W., Deutsches Wörterbuch, 1854-től.

2) SCHMELLER, i. m.

3) PAUL, H., Deutsches Wörterbuch, 1897 és 1908².

4) KLUGE, i. m.

5) MATTHIAS, Das neue deutsche Wörterbuch, 1931.

DUDEN, Rechtschreibung, 1934¹¹.

Sprach-Brockhaus, 1935. (Kramme és Krampe alatt!)

6) K-betűs kötet, 2008. I.

7) Szentgotthárd környékén.

ján szereplő ördögi alak neve! Hogyan került tehát a 'karmos'-t jelentő kangsúlyos német *kramp*-töszóhoz a hímnemű főnevet alkotó latin eredetű *-us* képző?

A névfejtegetést megelőző sorokban már előre jeleztük, hogy az idegen *-us* képző vagy idegen, vagy legalább is deákos műveltségű környezetből való származásra mutat. Az azt követő sorokban pedig kimutattuk, hogy a *Krampusz* név az úfn. *Krampe* szó hangsúlyos 'kramp' tövéből és latin *-us* képzőből alakult. A szóalkotás e formája a németségnél nem ismeretlen. A családnév képzésénél is találunk példákat (*Schuster-Schustehrus*, *Krätzel-Crecelius*, *Klaus-Clausius*, *Kloss-Clossius*) rá,¹⁾ és a deákos műveltségű osztály köznyelvében is látjuk e gyakorlatot, amely különösképen a főiskolai bajtársi környezetben fejlődött ki. Főjellemonása e nyelvnek, hogy erősen humanisztikus befolyás alatt áll, „(der sich) in einer Fülle übermütiger Mischbildungen (äusert), in denen deutsche Worte lateinische oder gar griechische Endungen annehmen.“²⁾ Ennek a nyelvnek, amely a főiskolás közönségénél az abszolutorium után is tovább él, köszönjük az ily felemás szavakat, mint *Fidibus*, *Buckelorum*, *Hallorum*, *gassatum-gassatim*, *Grobianus*, *Pffifikus*, *Luftikus*, *Schwachmatikus*³⁾ ⁴⁾ és ugyanennek a főiskolás műveltségű körben megszokott szóalkotásnak köszönjük a mi *krampuszunkat* is, amely jóhangzásánál, érdekességénél és kifejező erejénél fogva hamarosan a műveltebb közönség kedvence lett s ezen keresztül a néphez is gyorsan utat talált.

¹⁾ KLEINPAUL, R., Die deutschen Personennamen, 1909, 121. l.
HEINTZE CASCORBI, Die deutschen Familiennamen, 1925⁶, 71. ll.
BAHLOW, HANS, Deutsches Namenbuch, 1933, 72. l.

²⁾ KLUGE, FR., Unser Deutsch, 1914³, 92. l.

³⁾ U. i.

⁴⁾ V. ö. WILLMANN'S (Deutsche Grammatik, 1899², 382. l.) az ily képzéseket „Bastardbildung“ néven, WASSERZIEHER (Woher? 1920²) *Fremde Endung* (und Betonung) deutscher Wörter címszó alatt tárgyalja az ily képzéseket. WAAG (Bedeutungsentwicklung unseres Wortschatzes, 1915², 148. l.) a Grobian- és Grobianus-féle szóképzésnél tréfás szóalkotásra gondol: „Worin scherzhafte Ableitung mit lateinischer Endung vorzuliégen scheint: darauf weist die Form Grobianus des 15. Jahrhunderts hin.“

Hogy a *Karmos-Krampus* szülőhelye Bécs, mint SCHNELL gondolja s hogy a bécsi vásár krampuszai révén terjedt el az osztrák nyelvterületen, az valószínű; az pedig, hogy a *Krampusz* név hozzánk Ausztriából jött, még pedig a vörösnyelvű szarvas krampuszfigurákkal,¹⁾ szinte biztosra vehető.²⁾

SCHWARTZ ELEMÉR.

¹⁾ „Der Wiener Weihnachtsmarkt stellt seine schreckhaften Weihnachtsteufel, die ‚Krapusse‘ in feuerroten Gewändern zur Schau.“ (SPAMER, *Die deutsche Volkskunde*, 1935, 2, 174. l.)

²⁾ A ‚Krampusz‘ név keletkezésének ideje és hozzánk való útja újabb kutatás tárgya lehetne.